

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การสร้างชุมชนประชาธิปไตยภายใต้บริบทองค์กรชุมชนเข้มแข็ง
กรณีศึกษาองค์กรชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Making Democratic Communities in Strong Community
Organizations Context: A Case Study of Community Organizations
in the Northeastern Thailand

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ โจรนพล
รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช

หัวหน้าโครงการ
ผู้ร่วมโครงการ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน
ประจำปี 2558

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชื่อเรื่อง: การสร้างชุมชนอาชีพภายใต้บริบทองค์กรชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาองค์กรชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อผู้วิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวลัยุช โรจนพล และ รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช

ปีที่แล้วเสร็จ: 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการบริหารในชุมชนที่มีผลต่อการสร้างชุมชนอาชีพไทย หรือประชาธิปไตยชุมชน 2) ลักษณะชุมชนอาชีพไทยหรือประชาธิปไตยชุมชนที่สามารถเกิดขึ้นจากปัจจัยหรือจากเงื่อนไขภายใต้บริบทชุมชนที่เข้มแข็ง 3) ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อการสร้างชุมชนอาชีพไทย หรือประชาธิปไตยชุมชน และ 4) เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่อการสร้างชุมชนอาชีพไทยหรือประชาธิปไตยชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง ได้แก่ องค์กรชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 13 องค์กรชุมชน การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการบริหารงานในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนอาชีพไทย มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมที่ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{x} = 4.16$) บริบททางเศรษฐกิจ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชน บริบททางสังคม ได้แก่ ทุนทางสังคมตลอดจนทุนทางด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน บริบทด้านบริหาร ได้แก่ การบริหารในรูปแบบเครือข่ายที่สมาชิกในชุมชนต่างให้ความร่วมมือในการทำงานให้กับชุมชนขณะเดียวกันมีการเกื้อกูลช่วยเหลือระหว่างกัน 2) ลักษณะชุมชนอาชีพไทยหรือประชาธิปไตยชุมชนที่สามารถเกิดขึ้นจากปัจจัยหรือจากเงื่อนไขชุมชนเข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมที่ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{x} = 4.19$) ชุมชนอาชีพไทยคือ ชุมชนที่มีลักษณะปกครองตนเอง มีการรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น พึ่งพาตัวเองได้ และสามารถจัดการปัญหาด้วยตนเองได้ มุ่งเน้นไปที่ความเข้มแข็งของชุมชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมกัน 3) ปัญหาอุปสรรคในการสร้างชุมชนอาชีพไทยหรือประชาธิปไตยชุมชน มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมที่ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{x} = 3.27$) โดยปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ สมาชิกชุมชนต่างไม่มีเวลาในเรื่องส่วนรวม เนื่องจากสมาชิกชุมชนต่างสนใจแต่เรื่องของการทำมาหากินของตนเองมากกว่าผลประโยชน์ต่อส่วนรวม และ 4) แนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการสร้างชุมชนอาชีพไทยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมที่ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือ 4.02 ($\bar{x} = 4.02$) โดยแนวทางที่ชุมชนเห็นพ้องต้องกันมากที่สุดคือ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนอาชีพไทยให้แก่คนในชุมชน และการให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม เพื่อให้สมาชิกชุมชนมาร่วมแรงร่วมใจกันซึ่งเป็นรากฐานของความสามัคคีอันจะเป็นฐานรากที่สำคัญของชุมชนอาชีพไทย

คำสำคัญ ชุมชนอาชีพไทย ประชาธิปไตยชุมชน ป่าชุมชน องค์กรชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Title: Making Democratic Communities in Strong Community Organizations Context:
A Case Study of Community Organizations in the Northeastern Thailand.

Researchers: Assistant Professor Dr. Wornwaluncha Rojanapol and
Associate Professor Dr. Jumpol Nimpanich

Year: 2019

Abstract

The objectives of this research were to 1) examine the economic, social, cultural and administrative contexts of communities affecting democratic community making 2) examine characters of democratic community were originated from important conditions in strong community organizations 3) examine problems of democratic community making 4) suggest solutions for democratic communities making.

This was mixed methodology research. The samples were 13 community organizations selected by purposive sampling. The qualitative methodology, data were collected via questionnaires and data were analyzed using the percentage, mean and standard deviation. The quantitative methodology, data were collected via in-depth interview and data were analyzed using descriptive analysis.

The findings were as follows: 1) the economic, social, cultural and administrative contexts of communities affecting democratic communities making such as community enterprise, social capital, local wisdom and local culture were high at the level ($\bar{X} = 4.16$) 2) characteristics of democratic community were self-government, self-management, self-dependent through participation in learning process in community affecting were high at the level ($\bar{X} = 4.19$) 3) problems of democratic community making were members of communities gave importance to make a living more than public interest affecting were high at the level ($\bar{X} = 3.27$) 4) solutions for democratic communities making were activating members of communities to be united in action and spirit by traditional activities or custom activities arrangement because unity was principle foundation of democratic community

Keywords: democratic community, community organizations, strong community,
the northeastern Thailand